

SP. ZN.: OSR/MMB/0432597/2025/Ada
Č. J.: MMB/0493401/2025

VYŘIZUJE: Miloslav Adam, DiS.
TEL./E-MAIL: +420 542176419/adam.miloslav@brno.cz

Brno 20.10.2025

POVOLENÍ ZÁMĚRU

Odbor stavebního řádu Magistrátu města Brna (dále jen „stavební úřad“) příslušný podle ust. § 30 odst. 1 písm. f) zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon, ust. § 40 odst. 4 a 5 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „silniční zákon“), ust. § 139 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů a čl. 9 odst. 3 písm. a) obecně závazné vyhlášky statutárního města Brna č. 20/2001, kterou se vydává Statut města Brna /vše v platném znění/, místně příslušný podle ust. § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), v řízení o povolení záměru posoudil a ověřil ve smyslu ust. § 193 stavebního zákona žádost ze dne 30.8.2025 stavebníka, kterým je Statutární město Brno, městská část Brno-střed, Kancelář starosty a vnějších vztahů, Starosta, IČO 44992785, Dominikánská 2, 601 69 Brno, kterého zastupuje Ing. Kazimír Horák, IČO 75718723, Barvy 36, 638 00 Brno, a na základě tohoto posouzení a ověření stavební úřad

stavebníkovi, kterým je:

Statutární město Brno, městská část Brno-střed, Kancelář starosty a vnějších vztahů, Starosta, IČO 44992785, Dominikánská 2, 601 69 Brno,
kterého zastupuje Ing. Kazimír Horák, IČO 75718723, Barvy 36, 638 00 Brno,
pro záměr s názvem:

„Polopodzemní kontejnery na tříděný odpad, ul. Hlinky, Brno“,
při ul. Hlinky, na pozemku parc. č. 763, k.ú. Staré Brno, obec Brno,

vydává podle ust. § 195 ve spojení s ust. § 197 odst. 1 a § 211 odst. 1 a 2 stavebního zákona a § 16 zákona o pozemních komunikacích

povolení.

Druh a účel povolované stavby nebo zařízení

Předmětem řízení je realizace polopodzemních kontejnerových stání pro sběr separovaných složek odpadu v ulici Hlinky, poblíž Mendlova náměstí, v k.ú. Staré Brno, na pozemku p.č. 763. k.ú. Staré Brno, obec Brno.

Budou osazeny dva kontejnery o velikosti 5 m³ (papír a PET) a jeden kontejner o objemu 3 m³ (sklo). Kontejnery jsou dodávány jako výrobky plnící funkci stavby, které se umístí do výkopu na železobetonovou desku a zasypou. Zastavěná plocha tří kontejnerů pro separovaný odpad činí 5,41 x 2,30 m, tedy cca 12,45 m².

Kolem kontejnerů se následně upraví zpevněná plocha. Všechny kontejnery budou osazeny do stávající plochy zeleně, mezi kmeny stromů a mezi sloupy trolejového vedení. Zpevněná plocha kolem polopodzemních kontejnerů na separovaný odpad plynule naváží na přilehlý veřejný chodník.

Nová zámková dlažba kolem polopodzemních kontejnerů bude ohrazena betonovou chodníkovou obrubou tl. 10 cm. Zámková dlažba 20x20x6 cm se osadí na úroveň přilehlého chodníku do kamenné drti a provedou se i podkladní vrstvy konstrukce chodníku v celkové tl. 300 mm. Zpevněná dlažba bude vyspádovaná se sklonem 2% od kontejnerů směrem do zeleně.

Příjezd a přístup ke kontejnerům zůstane zachován skrze stávající zpevněnou asfaltovou místní komunikaci v ul. Hlinky. Součástí stavby je i změna dopravního značení na ul. Hlinky - nové VDZ "V12 a" bude instalováno do plochy místní komunikace před realizovanými polopodzemními kontejnery, a to v délce 15 m.

Údaje o katastrálním území a par. č. a druhu pozemků podle katastru nemovitostí, na nichž se stavba umísťuje a povoluje

Pozemek par.č. 763, k.ú. Staré Brno, obec Brno je v katastru nemovitostí veden jako ostatní plocha, zeleň.

Popis prostorového řešení stavby

Zastavěná plocha tří kontejnerů pro separovaný odpad činí 5,41 x 2,30 m, tedy cca 12,45 m².

Vymezení území dotčeného vlivy stavby

Jako území dotčené vlivy stavby stanovil stavební úřad plochu shodnou s plochou pozemků a staveb, ke kterým mají vlastnická nebo jiná věcná práva účastníci řízení vymezení v odůvodnění tohoto rozhodnutí, tj. pozemky, na kterých se stavba umísťuje a povoluje: par. čís. 763, k.ú. Staré Brno, obec Brno, sousední pozemky: par.č. 762 k.ú. Staré Brno, obec Brno

Podmínky pro povolení záměru

1. Stavba bude provedena v souladu s předloženou dokumentací, která byla ověřena stavebním úřadem. Případné změny nesmí být prováděny bez předchozího povolení stavebním úřadem.
2. Stavebník je povinen před zahájením stavby zajistit vypracování dokumentace pro provádění stavby jednoduché stavby pro bydlení a rodinnou rekreaci, vyhrazené a ostatní stavby.
3. Stavebník je povinen oznámit stavebnímu úřadu předem termín zahájení provádění nebo odstraňování stavby, zařízení nebo terénní úpravy, název a sídlo stavebního podnikatele, který je bude provádět nebo odstraňovat, u stavby prováděné nebo odstraňované svépomocí jméno a příjmení stavbyvedoucího, nebo osoby, která bude vykonávat stavební dozor, a změny v těchto skutečnostech oznámit neprodleně stavebnímu úřadu.
4. Stavebník je povinen před zahájením provádění nebo odstraňování stavby umístit na viditelném místě u vstupu na staveniště štítek obsahující identifikační údaje o stavbě a ponechat jej tam až do dokončení stavby, popřípadě do vydání kolaudačního rozhodnutí, nebo do jejího odstranění; rozsáhlé stavby se mohou označit jiným vhodným způsobem s uvedením údajů ze štítku.
5. Před zahájením stavby stavebník zajistí vytyčení prostorové polohy stavby podle vytyčovacích výkresů v souladu s povolením právnickou nebo fyzickou osobou s příslušným oprávněním.
6. Před zahájením prací projednejte se všemi správci podzemních a povrchových zařízení navrhovaný postup prací, vyžádejte si vytyčení inženýrských sítí, informujte je o pravděpodobné době zahájení prací. Odkryjete-li zařízení, uveďte o tom jejich vlastníky či správce. Obnažené zařízení musí být zajištěno před poškozením. Před provedením záhozu musí být přizván odpovědný pracovník k provedení kontroly neporušenosti dotčené inženýrské sítě. Výsledek zapište do stavebního deníku nebo jednoduchého záznamu o stavbě.
7. Při provádění stavby je povinnost vést na stavbě stavební deník/jednoduchý záznam o stavbě.

8. Během stavby dodržte volný průjezd pro požární, sanitní a pohotovostní vozidla. Podzemní hydranty nesmí být zastavovány materiálem, zabezpečte možnost plynulého odvozu odpadků. Při provádění stavby je nutno dodržovat předpisy, týkající se bezpečnosti práce, technických zařízení a dbát o ochranu zdraví osob na staveništi i osob nepatřících ke stavbě.
9. V průběhu provádění stavebních prací dodržte zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění, zejména ust. § 30-36 a nařízení vlády č. 272/2011 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací.
10. Pro stavby mohou být navrženy a použity jen takové výrobky, materiály a konstrukce, jejichž vlastnosti z hlediska způsobilosti stavby pro navržený účel zaručují, že stavba při správném provedení a běžné údržbě po dobu předpokládané existence splní základní požadavky na stavby, ochrana proti hluku a úspora energie.
11. Při stavebních pracích je třeba postupovat dle nařízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky a nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích.
12. Při provádění stavby bude dodržena ČSN 73 6005 – Prostorové uspořádání sítí technického vybavení.
 - Stavebník předá na Odbor informatiky Magistrátu města Brna zaměření skutečného provedení stavby.
13. Pokud bude třeba použít veřejného prostranství pro skládku materiálu, bude požádáno předem o rozhodnutí příslušný silniční správní orgán.
14. Po celou dobu provádění výkopových prací musí být zajištěna bezpečnost chodců.
15. Při provádění stavebních prací a s tím související skládce stavebního materiálu, bude dbáno na dodržení ochrany veřejné zeleně. V případě, že bude nezbytné využít veřejnou zeleň ke skládce materiálu, bude použito všech dostupných prostředků tak, aby nedocházelo k jejímu poškození, v případě poškození bude navraceno v původní stav.
16. Dopravní řešení akce včetně užití přechodného dopravního značení bude předem projednáno s příslušným silničním správním úřadem a správcem komunikace, tj. Brněnské komunikace a.s., Renneská třída 1a, Brno.
17. Dodržte podmínky vlastníků a správců stavbou dotčených inženýrských sítí nebo jejich ochranných pásem, týkajících se vytyčení, ochrany a kontroly jejich zařízení, uvedených ve vyjádření společností:
 - Brněnských komunikací a.s. č.j. BKMO/14321/2025 ze dne 24.06.2025,
 - Dopravního podniku města Brna, a.s., zn. 8014/2025/5040 ze dne 18.06.2025,
 - společnosti EG.D, s.r.o., zn. B6941-27160482 ze dne 02.07.2025,
 - Technických sítí Brno, a.s., zn. TSB/06241/2025 ze dne 10.06.2025,
 - Společnosti CETIN, a.s., č.j. 149540/25 ze dne 29.07.2025,
 - MMB odboru investičního č.j. MMB/0264057/2025/03 ze dne 23.06.2025,
 - MMB odboru majetkového č.j. MMB/0264057/2025/02 ze dne 11.08.2025,
 - Masarykovy univerzity č.j. MU-IS/189907/2025/2814448/ÚVT/nov.6204 ze dne 30.05.2025,
 - Povodí Moravy, s.p. zn. PM-27864/2025/5203/VF ze dne 28.07.2025,
 - společnosti T-Mobile Czech Republic, a.s., č.j.E30075/25 ze dne 07.06.2025,
 - ÚZSVM pod č.j. UZSVM/B/299183/2025/-1 ze dne 13.06.2025.
18. Budou splněny požadavky dotčených orgánů uvedené v koordinovaném závazném stanovisku vydaném OÚPR MMB pod č.j. MMB/0264057/2025/Dym ze dne 26.08.2025.
19. Stavebník je povinen zajistit, aby na stavbě nebo na staveništi byla k dispozici ověřená dokumentace pro povolení stavby a dokumentace pro provádění stavby, popřípadě ověřená dokumentace pro odstranění stavby, a všechny doklady týkající se prováděné nebo odstraňované stavby, popřípadě jejich kopie.

20. Stavebník je povinen ohlašovat stavebnímu úřadu fáze výstavby stanovené v podmínkách povolení za účelem provedení kontrolních prohlídek stavby, umožnit provedení kontrolní prohlídky, a pokud tomu nebrání vážné důvody, této prohlídce se zúčastnit.
21. Stavební úřad stanovuje povinnost strpět provedení kontrolních prohlídek, za účelem zjištění, zda stavebník postupuje v souladu s povolením.
22. Jedná se o stavbu, která nevyžaduje kolaudační rozhodnutí, lze ji užívat ihned po dokončení, a to pouze v souladu s účelem vymezeným v povolení stavby. Dokončení stavby je stavebník povinen neprodleně oznámit stavebnímu úřadu.

V oznámení stavebník uvede

- a) číslo geometrického plánu, pokud je stavba předmětem evidence v katastru nemovitostí nebo její výstavbou dochází k rozdělení pozemku,
- b) identifikátor záznamu, ve kterém byly zapsány změny týkající se obsahu digitální technické mapy kraje nebo předány podklady pro jejich zápis, pokud jsou údaje o stavbě obsahem digitální technické mapy kraje.

Účastníkem řízení stanoveným podle ust. § 27 odst. 1 správního řádu je Statutární město Brno, městská část Brno-střed, Kancelář starosty a vnějších vztahů, Starosta, IČO 44992785, Dominikánská 2, 601 69 Brno, kterého zastupuje Ing. Kazimír Horák, IČO 75718723, Barvy 36, 638 00 Brno.

Odůvodnění

Stavební úřad obdržel dne 30.8.2025 žádost o vydání povolení záměru s názvem „Polopodzemní kontejnery na tříděný odpad, ul. Hlinky, Brno“, při ul. Hlinky, na pozemku parc. č. 763, k.ú. Staré Brno, obec Brno. Stavebníkem je Statutární město Brno, městská část Brno-střed, Kancelář starosty a vnějších vztahů, Starosta, IČO 44992785, Dominikánská 2, 601 69 Brno, kterého zastupuje Ing. Kazimír Horák, IČO 75718723, Barvy 36, 638 00 Brno. Podáním žádosti bylo zahájeno řízení. Předmětem řízení je realizace polopodzemních kontejnerových stání pro sběr separovaných složek odpadu v ulici Hlinky, poblíž Mendlova náměstí v k.ú. Staré Brno, na pozemku p.č. 763. k.ú. Staré Brno, obec Brno.

Budou osazeny dva kontejnery o velikosti 5 m³ (papír a PET) a jeden kontejner o objemu 3 m³ (sklo).

Stavební úřad opatřením ze dne 17.09.2025 pod č.j. MMB/0454163/2025 vyrozuměl účastníky řízení a dotčené orgány o zahájení řízení. Ve vyrozumění o zahájení řízení poučil účastníky řízení o možnosti podat námítky a stanovil jim k tomu lhůtu. V průběhu řízení nebyly vzneseny žádné námítky. Ve vyrozumění o zahájení řízení rovněž stanovil lhůtu dle ust. § 36 odst. 3 správního řádu, ve které měli účastníci řízení možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Tohoto práva nevyužili.

Okruh účastníků řízení byl stanoven v souladu s ust. § 182 stavebního zákona. Při vymezování okruhu účastníků řízení dospěl stavební úřad k závěru, že v daném případě toto právní postavení přísluší podle ust. § 182 písm. a) stavebníkovi, tj. Statutární město Brno, městská část Brno-střed, Kancelář starosty a vnějších vztahů, Starosta, IČO 44992785, Dominikánská 2, 601 69 Brno, kterého zastupuje Ing. Kazimír Horák, IČO 75718723, Barvy 36, 638 00 Brno; písm. b) obci, na jejímž území má být požadovaný stavební záměr uskutečněn, tj. Statutární město Brno, Dominikánské nám. 1, 601 67 Brno, zastoupené starostou městské části města Brna Brno-střed; písm. c) vlastník pozemku nebo stavby, na kterých má být záměr uskutečněn, nebo ten, kdo má jiné věcné právo k tomuto pozemku nebo stavbě, tj. Magistrát města Brna, Majetkový odbor, Malinovského náměstí 3, 601 67 Brno, Masarykova univerzita, Ústav výpočetní techniky, Žerotínovo náměstí 9, 602 00 Brno, T-Mobile Czech Republic a.s., Tomíčková 1,

148 00 Praha, Úřad městské části města Brna, Brno-střed, Odbor životního prostředí, Měnínská 4, 601 92 Brno; písm. d) osoby, jejichž vlastnické nebo jiné věcné právo k sousedním stavbám nebo sousedním pozemkům může být rozhodnutím o povolení záměru přímo dotčeno, tj. Brněnské komunikace a.s., Renneská třída 1a, 639 00 Brno, CETIN a.s., Českomoravská 19, 190 00 Praha, ČR - Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, Územní pracoviště Brno, Příkop 11, 604 47 Brno, Dopravní podnik města Brna, a.s., Hlinky 151, 656 46 Brno, EG.D, s.r.o., Lidická 36, 602 00 Brno, Magistrát města Brna, Odbor investiční, Kounicova 67a, 602 00 Brno a Povodí Moravy, s.p., Dřevařská 11, 602 00 Brno.

Stavební úřad v provedeném řízení přezkoumal podanou žádost a přiložené podklady. Žádost projednal s účastníky řízení i dotčenými orgány a zjistil, že jejím uskutečněním nejsou ohroženy zájmy chráněné stavebním zákonem, předpisy vydanými k jeho provedení a zvláštními právními předpisy. Rovněž ověřil a posoudil stavební záměr podle ust. § 193 stavebního zákona. Dle ust. § 193 stavebního zákona stavební úřad posuzuje podle písm. a) zda je záměr žadatele v souladu s územně plánovací dokumentací, územními opatřeními a vymezením zastavěného území, podle písm. c) s požadavky tohoto zákona a jeho prováděcích právních předpisů, podle písm. d) s požadavky jiných právních předpisů chránících dotčené veřejné zájmy, podle písm. e) s požadavky na veřejnou dopravní nebo technickou infrastrukturu, podle písm. f) s ochranou práv a právem chráněných zájmů účastníků řízení. Všechny tyto aspekty stavební úřad zhodnotil a poměřil ve vzájemných souvislostech. Vzhledem k tomu, že město Brno má platný územní plán, neposuzuje se soulad s cíli a úkoly územního plánování, zejména s charakterem území a s požadavky na ochranu kulturně historických, architektonických a urbanistických hodnot v území.

Podle opatření obecné povahy č. 1/2025, Územní plán města Brna se záměr nachází v ploše stabilizované PU se způsobem využití Veřejná prostranství všeobecná. Stavby podzemní jsou v těchto plochách přípustné.

Dokumentace je vypracována v souladu s ust. § 158 stavebního zákona a podle vyhlášky č. 131/2024 Sb., o dokumentaci staveb, v platném znění. Rozsah a obsah jednotlivých částí odpovídá druhu a významu stavby, podmínkám v území, stavebně technickému provedení, účelu využití a vlivu na životní prostředí. Z žádosti, jejích příloh a dokumentace je zřejmý rozsah projednávaného záměru. Dokumentace stavby splňuje požadavky na výstavbu podle stavebního zákona a jeho prováděcích právních předpisů tj. vyhlášky č. 146/2024 Sb., o požadavcích na výstavbu, v platném znění a nařízení statutárního města Brna č. 14/2024, o požadavcích na výstavbu ve statutárním městě Brně, v platném znění.

Stavební úřad vycházel ze závazných stanovisek a vyjádření dotčených orgánů. Podmínky závazných stanovisek byly převzaty do výroku tohoto rozhodnutí. Žádost byla doložena těmito závaznými stanovisky a vyjádřeními:

Odbor územního plánování a rozvoje vydal koordinované závazné stanovisko dne 26.08.2025 pod č.j. MMB/0264057/2025/Dym.

Dále bylo k žádosti doloženo vyjádření Brněnských komunikací a.s. č.j. BKMO/14321/2025 ze dne 24.06.2025, Dopravního podniku města Brna, a.s., zn. 8014/2025/5040 ze dne 18.06.2025, společnosti EG.D, s.r.o., zn. B6941-27160482 ze dne 02.07.2025, Technických sítí Brno, a.s., zn. TSB/06241/2025 ze dne 10.06.2025, Společnosti CETIN, a.s., č.j. 149540/25 ze dne 29.07.2025, MMB odboru investičního č.j. MMB/0264057/2025/03 ze dne 23.06.2025, MMB odboru majetkového č.j. MMB/0264057/2025/02 ze dne 11.08.2025, Masarykovy univerzity č.j. MU-IS/189907/2025/2814448/ÚVT/nov.6204 ze dne 30.05.2025, Povodí Moravy, s.p. zn. PM-27864/2025/5203/VF ze dne 28.07.2025, společnosti T-Mobile

Czech Republic, a.s., č.j.E30075/25 ze dne 07.06.2025 a ÚZSVM pod č.j. UZSVM/B/299183/2025/-1 ze dne 13.06.2025.

Povolení má dle ust. § 198 stavebního zákona platnost 2 roky ode dne nabytí právní moci. Bylo-li provádění záměru zahájeno v době jeho platnosti, prodlužuje se doba platnosti na 10 let ode dne právní moci povolení nebo rozhodnutí o prodloužení platnosti povolení, do této doby musí být stavba dokončena a povoleno její užívání, jinak stavební úřad nařídí její odstranění. Povolení pozbývá platnosti v případě, že stavební úřad obdrží oznámení stavebníka o tom, že od provedení svého záměru upouští.

Stavební úřad přezkoumal podanou žádost včetně přiložených podkladů a po zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí.

Povolení má dle ust. § 198 stavebního zákona platnost 2 roky ode dne nabytí právní moci. Povolení pozbývá platnosti, jestliže stavba nebyla zahájena a dokončena v době jeho platnosti. Bylo-li provádění záměru zahájeno v době jeho platnosti, prodlužuje se doba platnosti na 10 let ode dne právní moci povolení nebo rozhodnutí o prodloužení platnosti povolení.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí se může účastník řízení odvolat ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení ke Krajskému úřadu Jihomoravského kraje, Odbor krajský stavební úřad, Žerotínovo nám. 449/3, 601 82 Brno, a to podáním učiněným u Odboru stavebního řádu Magistrátu města Brna, Orlí 655/30, 601 67 Brno. Lhůta pro podání odvolání počíná běžet dnem následujícím po dni doručení rozhodnutí, nebo nejpozději po uplynutí desátého dne ode dne, kdy bylo nedoručené a uložené rozhodnutí připraveno k vyzvednutí. Odvolání musí mít náležitosti dle ust. § 82 odst. 2 správního řádu.

Ing. Ivana Hlávková
vedoucí obvodu I stavebního úřadu
Odbor stavebního řádu

Žadatel je v souladu s ust. § 8 zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, v platném znění, osvobozen od správního poplatku.

DORUČÍ SE

stavebník

1. Statutární město Brno, městská část Brno-střed, Kancelář starosty a vnějších vztahů, Starosta, Dominikánská 2, 601 69 Brno, kterého zastupuje Ing. Kazimír Horák, Barvy 36, 638 00 Brno

obec, na jejímž území má být požadovaný záměr uskutečněn

2. Statutární město Brno, Dominikánské náměstí 1, 602 00 Brno, zastoupené starostou městské části města Brna, Brno–střed

ostatní účastníci řízení dle ust. § 182 stavebního zákona

3. Brněnské komunikace a.s., Renneská třída 1a, 639 00 Brno
4. CETIN a.s., Českomoravská 19, 190 00 Praha
5. ČR - Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, Územní pracoviště Brno, Příkop 11, 604 47 Brno
6. Dopravní podnik města Brna, a.s., Hlinky 151, 656 46 Brno
7. EG.D, s.r.o., Lidická 36, 602 00 Brno
8. Magistrát města Brna, Majetkový odbor, Malinovského náměstí 3, 601 67 Brno
9. Magistrát města Brna, Odbor investiční, Kounicova 67a, 602 00 Brno
10. Masarykova univerzita, Ústav výpočetní techniky, Žerotínovo náměstí 9, 602 00 Brno
11. Povodí Moravy, s.p., Dřevařská 11, 602 00 Brno
12. T-Mobile Czech Republic a.s., Tomíčková 1, 148 00 Praha
13. Úřad městské části města Brna, Brno-střed, Odbor životního prostředí, Měnínská 4, 601 92 Brno

DOTČENÉ ORGÁNY

14. Magistrát města Brna, Odbor památkové péče, Malinovského náměstí 3, 601 67 Brno
15. Magistrát města Brna, Odbor vodního a lesního hospodářství a zemědělství, Kounicova 67, 601 67 Brno
16. Magistrát města Brna, Odbor životního prostředí, Kounicova 67, 601 67 Brno

NA VĚDOMÍ

17. hlavní projektant

DÁLE OBDRŽÍ

18. spis
19. referent